

Газін Володимир Прокопович

Завжди смуток та гіркота огортають душу і збурюють розум «несправедливістю» буття Людини, коли обривається невидима ниточка її земного життя. У «залізних лещатах» байдужої до всього буденщини не завжди вдається зберегти гостроту сприймання унікальної індивідуальності кожної з близьких нам осіб і гідно поцінувати значимість впливу їх присутності та характеру взаємовідносин на збагачення нашої особистості. На жаль, трапляється й так, що лише смерть котрогось із них породжує прозріння того, що «осиротів» у чомусь важливому, незворотно втратив значущу частинку власного «Я», свого духовного світу...

Так трапилося й зі мною, коли довідався, що 13 жовтня на 86-му році життя відійшов у Вічність Володимир Прокопович Газін – один із найближчих колег-друзів, із котрим 45 років пропрацював на кафедрі всесвітньої історії Кам'янець-Подільського педінституту (нині Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка), талановитий учений-германіст (автор близько 200 праць), педагог від Бога, безкомпромисний демократ-патріот з активною життєвою позицією. Належав до плеяди патріархів-фахівців усесвітньої історії, котрі започаткували формування в Україні нового концептуального бачення новітньої історії Європи й Америки, його утвердження в навчально-методичній літературі для студентів вишів, учнів старших класів, а також постання модерної постаті вченого – «публічного історика». Відзначався твердістю власних світоглядних засад і морально-етичних цінностей, унікальною скромністю, безкорисливістю, принциповістю та невибагливістю в побуті. Володів високорозвиненими почуттями свободолюбства, гідності, незалежності, справедливості, шляхетності. Холоднокровний, стриманий в емоціях, розсудливий у вчинках, непохитний у вірності принципам, не без тонкого почуття гумору (нерідко замішаного на сарказмі), у чомусь нагадував літературний образ англійського аристократа XVIII–XIX ст.

Володимир Прокопович народився 24 серпня 1936 р. у с. Нове Поріччя (нині Хмельницька обл.) у сім'ї колгоспників. Батько, вивезений 1942 р. до Німеччини, за вчинену на одному із заводів диверсію заплатив життям. Дякуючи зусиллям матері й бабусі, удалося зі сестричкою вижити у страхотливий голод 1947 р., після якого на все життя виніс глибоке переконання, що найбільшою цінністю для людини у світі є хліб. У 1951 р. закінчив із похвальною грамотою семирічку, а 1955 р. – із червоним дипломом Хотинське педучилище. Володіючи гострим аналітичним розумом і феноменальною пам'яттю, навчався блискуче, надаючи перевагу предметам математичного циклу. Проте, пропрацювавши рік учителем у сільській школі, у 1956 р. поступив на історичний факультет Чернівецького університету, який із відзнакою закінчив 1961 р. Під час навчання визначився з тематикою наукових уподобань – новітня історія Німеччини. Тому не випадково під керівництвом доцента (з 1972 р. д-ра іст. наук) Івана Теодоровича, котрого все життя вважав науковим наставником, написав і блискуче захистив дипломну роботу на тему «Боротьба НДР за возз'єднання Німеччини (1949–1955 рр.)». Одружившись цього ж року з Ніною Івлевою (котра стала опорою у житті та матір'ю двох синів – Олександра й Володимира), разом поїхали на роботу

до Ворохтянської середньої школи (Івано-Франківщина), де незабаром став одним із найкращих учителів історії та суспільствознавства області.

У 1971 р. поступив на заочне відділення аспірантури Чернівецького університету, яку закінчив 1975 р. У 1979 р. в Ужгородському університеті захистив кандидатську дисертацію «Боротьба Німеччини за відновлення втрачених позицій після Версальського миру».

З осені 1976 р. Володимир Газін почав працювати на посаді асистента (у 40 років!) кафедри всесвітньої історії Кам'янець-Подільського педінституту, пізніше (1987 р.) – доцентом, і нарешті з 2004 р. – професором. До кінця ХХ ст. переважно досліджував історію Ваймарської республіки 1925–1933 рр., наслідком чого стали публікація монографії «Економіка і зовнішня політика Ваймарської республіки (1925–1933 рр.)» (1994 р.) і захист докторської дисертації у 2001 р. на тему «Східна політика Ваймарської республіки в 1919–1933 рр.». Від початку ХХІ ст. й до останніх днів життя займався вивченням украї складних і суперечливих процесів розвитку тогочасного світу. В опублікованій 2009 р. фундаментальній монографії «Актуальні проблеми сучасності: історія, світова політика» спромігся окреслити зародження та розвиток / занепад тих чи інших явищ і процесів світової цивілізації, проблеми становлення «нового світового порядку» у системі міжнародних відносин, пророчче передбачив загрозу для української незалежності з боку Росії. Показовими для праці були, по-перше, яскраво виражена оригінальність роздумів автора й цілковита відсутність механічного «переспівування» запозичених у західних колег ідей, концептів, термінів, що створює позірну видимість модерності наукових поглядів і, по-друге, невластиві українському історієписанню прямота та жорсткість суджень, позбавлених навіть натяків на поширену амбівалентність, зокрема в оцінках «багатовекторності» зовнішньої політики України, «стратегічного партнерства» з Росією тощо.

Водночас сповна розкрився й талант блискучого педагога. Читаючи курс «Новітня історія країн Європи та Америки», Володимир Прокопович вражав студентів стрункістю викладу матеріалу, чіткістю формулювань, суджень, новизною висновків. Усі його лекції відзначалися оригінальністю, оскільки були плодом власного критичного переосмислення наукових здобутків сучасної йому історіографії. Рішуче виступав проти використання в освітньому процесі російської навчально-методичної літератури, пройнятої імперським духом національної винятковості й культурно-політичного месіанства у світі. Тож узявся за витворення посібника власне українського теоретико-методологічного формату, присвяченого новітній історії Європи та Америки 1945–1994 рр., який побачив світ 1995 р. А в наступних роках (до 2015 р.) у співавторстві з професором Сергієм Копиловим опублікував низку посібників і підручників, котрі отримали високу оцінку з боку фахівців і студентів.

Із початку 2000-х рр. розкрився хист обдарованого «публічного історика». Публіцистичні есеї, що друкувалися переважно на шпальтах газет «День» і «Дзеркало тижня», відзначалися багатоманітністю тематики, гостротою, актуальністю порушуваних проблем, оригінальністю й неконформізмом суджень, науковою новизною. Найкращі з них (49 статей) автор опублікував 2019 р. у збірці «Історія в дзеркалі журналістики».

Найбільшою втратою у житті Володимир Прокопович уважав смерть дружини (2007 р.), його духовної берегині, після чого почувався самотньо-осиротілим. Тепер їхні люблячі душі знову разом... Світла пам'ять про аристократа духу й інтелекту зберігатиметься у серцях друзів, колег, тисяч випускників історичного факультету, для котрих він слугував взірцем професіоналізму, шляхетності, моральної чистоти і правдолюбства...

Валерій Степанков (Кам'янець-Подільський)